

ע"פ 24983/05/15 - מור מרדכי עשור נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים
לפני כב' השופטים - י' נועם, ר' פרידמן-פלדמן ומ' בר-עם

ע"פ 24983-05-15 מור עשור נ' מדינת ישראל

מור מרדכי עשור

המערער

ע"י ב"כ עו"ד י' במ - מטעם הסניגוריה הציבורית

נגד

מדינת ישראל

המשיבה

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

פסק-דין

השופטת ר' פרידמן-פלדמן:

1. ערעור על הכרעת הדין (כב' השופטת שרון לארי בבלי) וגזר הדין (כב' השופט ירון מינטקביץ') של בית משפט השלום בירושלים בת"פ 11080-05-11.

הערעור מתמקד בהרשעתו של המערער, להבדיל מסיום ההליך באי הרשעה, ובעונש שנגזר על המערער - שירות לתועלת הציבור בהיקף של 100 שעות וחתימה על התחייבות.

ההליכים בבית-משפט קמא

2. המערער (שהיה נאשם 2 בבית משפט השלום) הורשע בעבירה של התבטאות גזענית במהלך אירוע ספורט, לפי סעיף 15 לחוק איסור אלימות בספורט, התשס"ח-2008. על פי עובדות כתב האישום בו הודה המערער, ביום 30.1.11, במהלך משחק כדורגל באצטדיון "טדי" בירושלים בין קבוצת בית"ר ירושלים למכבי נתניה, שר המערער ביחד עם אחרים שהיו במקום שיר אשר אלו מילותיו:

מהסלימס עושהפה? לא יודע

מה זה פה בכלל אני שואל?

מכל הצדדים אני שומע

טועמה פה זה ארץ ישראל

פה זה ארץ ישראל טועמה

פה זה מדינת היהודים

אני שונא אותך סלים טועמה

אני שונא את כל הערבים!

בשל כך הורשע המערער בעבירה של התבטאות גזענית באירוע ספורט.

3. בבית-משפט קמא הוגש ביום 23.12.2013 תסקיר בעניינו של המערער.

המערער רווק יליד 1989, אין לחובתו הרשעות קודמות. מתסקיר שירות המבחן עולה, כי המערער מנהל אורח חיים נורמטיבי, שירת שירות צבאי מלא, למד הנדסאות אלקטרוניקה בבית הספר הארצי להנדסאים בטכניון וסיים לימודיו בהצטיינות. בזמן לימודיו עבד שלוש וחצי שנים בבית קפה. כיום עובד במקצועו. המערער הוכר על ידי המוסד לביטוח לאומי כנכה בשיעור 10%. לגבי העבירות, צוין כי המערער לקח אחריות למעשיו, חש חרטה מלווה בבושה ובאשמה. הוא תיאר לפני שירות המבחן כי המעשה שביצע אינו אופייני לו. קצינת המבחן התרשמה מצעיר אשר גדל בתא משפחתי נורמטיבי וכי העבירה המיוחסת לו איננה מאפיינת את הנורמות והערכים עמם הוא מזדהה. צוין כי המערער אינו מעורב בתת תרבות עבריינית, כי הוא בעל יכולת לתפקוד יציב וכי הוא לוקח אחריות מלאה על העבירה שביצע, מכיר בפסול שבהתנהגותו ובעל יכולת ביקורתית ומעמיקה על מעשיו. לפיכך המליץ שירות המבחן להעדיף את הפן השיקומי על פני הפן העונשי, ולהטיל על המערער שירות לתועלת הציבור. לגבי ההרשעה ציינה קצינת המבחן, כי הרשעה עלולה לפגוע פגיעה ישירה בתפקודו התעסוקתי של המערער, עקב אובדן מקום עבודתו, ולפיכך המליצה להימנע מהרשעתו של המערער.

4. בהכרעת הדין שניתנה בעניינו של המערער ביום 4.2.2014, התייחסה כב' השופטת שרון לארי בבלי לבקשת ב"כ המערער, להימנע מהרשעתו של המערער, ולהמלצת שירות המבחן, וקבעה כי הגם שלמערער עבר נקי, הביטויים שהושמעו על ידו במגרש הכדורגל ראויים לכל גנאי, ובנסיבות אלה, לא ניתן להימנע מהרשעה.

5. בגזר הדין שניתן על ידי כב' השופט ירון מינטקביץ' ביום 29.3.2015, התייחס שוב בית-משפט קמא לשאלת ההרשעה, וקבע, בין היתר, כי לאחר שהמערער הורשע בהחלטה מנומקת של כב' השופטת לארי בבלי, אין הוא רואה עצמו מוסמך לדון מחדש בשאלה שהוכרעה על ידי שופט אחר.

לגבי העונש - גזר בית המשפט על המערער עונש כמפורט לעיל.

נימוקי הערעור

6. ב"כ המערער טוען, כי טעה בית-משפט קמא שהחליט לדחות את המלצת שירות המבחן ולהותיר את ההרשעה על כנה.

נטען כי טעה בית המשפט בקביעתו שהעבירה בה הודה המערער, ונסיבותיה, אינן מאפשרות הימנעות מהרשעה. ב"כ המערער הפנה לתיקים אחרים בנסיבות דומות, שהסתיימו ללא הרשעה.

עוד טען ב"כ המערער, כי הגם שהשיר שבו הודה המערער ראוי לכל גנאי, הדברים אינם מצויים ברף העליון של החומרה ביחס לעבירה הנידונה. לדבריו, המערער לא גרם נזק קונקרטי בהתבטאותו והיה אחד מיני רבים ששרו את השיר הנ"ל. לדבריו "לא יהא זה מוצדק שבהבל פיו שלא גרם נזק קונקרטי יהרוס המערער את אשר בנה משך שנים בעמל רב".

עוד נטען, כי טעה בית-משפט קמא בקביעתו כי לא יגרם למערער נזק קונקרטי מההרשעה, וזאת בניגוד לאמור בתסקיר שירות המבחן, וכי מדובר בעבירה חדשה יחסית בספר החוקים, אותה עבר המערער זמן לא רב לאחר כניסת האיסור לתוקף.

7. המשיבה טוענת, כי מדובר בהתבטאויות גזעניות שנועדו לפלג ולעיתים ליצור אווירה אלימה. לעניין מדיניות הענישה הנוהגת, נטען כי מדובר בעבירה חדשה יחסית ולפיכך אין די פסיקה בנוגע לעבירה זו. עוד נטען, כי לא הוכח שהרשעה עלולה לפגוע בעתידו התעסוקתי של המערער.

דין והכרעה

8. השאלה המרכזית העומדת לדיון הינה שאלת הרשעתו של המערער.

בגזר דינו, בהתייחסו למתחם העונש ההולם, התייחס בית-משפט קמא בהרחבה למהות העבירות וחומרתן מחד, ולנסיבות המקלות של מקרה זה מאידך. כן התייחס בית המשפט לנסיבותיו האישיות של המערער, וזאת בהקשר לקביעת העונש בתוך מתחם הענישה.

בית-משפט קמא ציין:

"אין צורך להכביר מלים על הכיעור והחומרה שבגזענות בכלל והתבטאויות גזעניות בפרט. אחד הערכים החשובים בספורט הוא ערך השוויון. על המגרש כולם שווים, ואדם נמדד על פי כישוריו, לא על פי צבע עורו, מוצאו, אמונתו הדתית או נטייתו המינית. הספורט אמור לאחד בין בני אדם וליצור שפה משותפת, ולא לפלג ביניהם ואינו אמור להוות רקע להפליה על רקע גזעני. תופעה מכוערת זו, של התבטאויות גזעניות חותרת תחת כל הערכים אותם בא הספורט לקדם והיא היפוכה של הרוח הספורטיבית. לאור זאת, יש טעם רב לאכוף הוראות הדין ביחס לאיסור ההתבטאויות. עם זאת, ענישה לבדה לא תמגר התופעה. גזענות היא מחלה, וענישה מחמירה לא תרפא אותה, אלא (אולי) תצמצם חלק מן התסמינים לה. בשונה מתחומי עבריינות אחרים, דוקא עבירה זו לטעמי מצדיקה לעשות מאמץ ולמצוא דרכי ענישה אשר הדגש בהן הוא שיקומי או חינוכי. זאת כמובן במסגרת מכלול שיקולי הענישה ולא כשיקול יחיד.

ישנם מספר שיקולים רלוונטיים אותם צריך בית משפט לשקול בקביעת מתחם העונש בעבירה זו: אופיין של ההתבטאויות: יש להבחין בין התבטאויות שיש בהן קריאה אלימות, בין כלפי מגזר בין כלפי יחידים ובין התבטאויות הנעדרות מימד זה.

תכנון מוקדם של ההתבטאויות: יש להבחין בין עבריינים המניפים שלטים או לובשים בגדים ועליהם

התבטאויות גזעניות, אשר הוכנו מראש, או משתמשים בצידוד הגברה, ובין אנשים הקוראים קריאות גזעניות בקהל, דבר היכול להתפרש גם כהסחפות אחרי אחרים ללא תכנון מוקדם. מקום העבירה: יש להבחין בין התבטאויות בתוך מגרש ספורט מול קהל ובין קריאות מחוץ למגרש. זמן העבירה: יש להבחין בין התבטאויות בזמן משחק מול קהל ובין קריאות בזמן אימון. שיקול נוסף הוא, העובדה שמדובר בעבירה אשר נחקקה לפני זמן לא רב ואכיפתה נמצאת בשלביה הראשונים. נראה, כי בשלב הראשון לאכיפה יש להשית עונשים מתונים, ולא לחרוש ההלכה על גבם של הנאשמים הראשונים. מבלי להקל ראש בעבירה אותה עברו הנאשמים, היא נמצאת ברף הבינוני-נמוך במדרג הפנימי של האיסור על קריאות גזעניות: התבטאויותיהם של הנאשמים, עם כל הכיעור שבהן, אינן מעודדות אלימות או פגיעה באיש, הנאשמים לא הכינו שלטים או לבשו חולצות, אלא שרו, יחד עם אחרים, שיר שתכנו גזעני. עם זאת, הנאשמים ביצעו מעשיהם בזמן משחק יחד עם אחרים".

לגבי ההרשעה -

כאמור, הכרעת הדין המרשיעה בתיק זה ניתנה על ידי כב' השופטת שרון לארי בבלי, ואילו השופט שדן בפרשת גזר הדין, כב' השופט ירון מינסקביץ', ואשר התייחס למכלול הנסיבות בתיק זה, ציין כי אינו רשאי להתערב בהכרעת הדין וממילא גזר דינו של המערער כמי שכבר הורשע. כן ציין בית המשפט כי אמנם בתסקיר שירות המבחן צוין שעלול להיגרם למערער נזק כתוצאה מההרשעה, שכן הוא עלול לאבד את מקום עבודתו, אך לא הובהר מדוע קיים חשש כזה כאשר מדובר במקום עבודה פרטי. כן ציין בית המשפט, כי לאור נסיבותיו האישיות של המערער לא מצא כי הרשתו בעבירה שבכתב האישום פוגעת בכשירותו לעסוק בכל תחום.

9. לאחר שמיעת טיעוני הצדדים ועיון במסמכים ובפסיקה אליה הפנה ב"כ המערער, לא מצאנו מקום להתערב בהחלטת בית משפט קמא להרשיע את המערער בעבירה בה הודה.

לזכותו של המערער לא מעט נסיבות לקולא: ראשית, ההתבטאות הגזענית נשוא כתב האישום נעדרה קריאה לאלימות. שנית, לא מדובר בהתבטאות מהרף העליון של קריאות גזעניות. שלישית, המערער אינו היוזם של ההתבטאות והוא הצטרף לשירה של אחרים שנכחו במגרש.

נסיבותיו האישיות, היעדר עבר פלילי, תפקוד נורמטיבי וקבלת אחריות, יש גם בהם כדי להקל בעניינו.

מנגד, מדובר במעשים חמורים ומכוערים, בקריאות גזעניות "ברוב עם", באיצטדיון טדי בירושלים, קריאות שיש בהן כדי לעודד גזענות ואף אלימות, כלפי אדם בשל היותו נמנה על הציבור הערבי. מדובר בחלק מתופעה של התבטאויות גזעניות במגרשי הספורט, תופעה שאיננה נדירה, ועל בית משפט לתת ידו למיגור תופעה זו.

אשר לחשש לפגיעה בתעסוקתו העתידית של המערער - מדובר בפגיעה אפשרית, כמו בעניינו של כל נאשם מורשע, לא בפגיעה קונקרטית, ומכל מקום, האינטרס הציבורי גובר במקרה זה על האינטרס הפרטי של המערער.

10. בנסיבות אלה, אנו דוחים את הערעור.

המזכירות תשלח העתק פסק הדין לב"כ הצדדים וכן ישירות למערער.

ניתן היום, ז' בתשרי התשע"ו, 20 בספטמבר 2015, בהיעדר הצדדים (על-פי הסכמתם).

משה בר-עם, שופט

רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת

יורם נועם, שופט